

Opis źródła:

Druga mowa przeciwko Filipowi, Demostenes - wygłoszona przez Demostenesa, greckiego mówcę i polityka, zagorzałego przeciwnika dominacji macedońskiej w Grecji. Była ona jedną z trzech mów, skierowanych przeciwko władcy macedońskiemu, Filipowi II. Niżej prezentowany tekst źródłowy jest fragmentem *Drugiej mowy...*, w którym Demostenes zwraca się do Greków, aby podjęli działania w kierunku wyzwolenia się spod wpływów macedońskich, jak również rzuca oskarżenie w stosunku do Filipa II, że pogwałcił traktat pokojowy pomiędzy Atenami a Macedonią.

Miejsce i data wydania:

W tłumaczeniu Strycharskiego Ignacego, wydane w 1903 roku w Złoczowie

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Druga mowa została wygłoszona około 344-343 roku p. n. e. przez Demostenesa.

Dostępne online:

<https://polona.pl/item-view/e1f65553-7fe2-4b52-9217-f5a5e078e1bf?page=9>

Tekst źródła (fragment):

Ilekroć, Ateńczycy, wygłasza się tu mowy o działaniach Filipa i naruszeniu przez niego traktatu pokojowego, zawsze odnoszę takie wrażenie, że mowy w obronie naszej sprawy ożywiają poczucie sprawiedliwości i szlachetności. Oskarżenia, które kierują przeciwko Filipowi, wydają się całkowicie słuszne i uzasadnione. Ale prawdę mówiąc, nie bardzo się opłaca ich słuchać, skoro nic z nich nie wynika: nie podejmujemy przecież żadnych niezbędnych akcji politycznych. Nadto nasza obecna polityka zagraniczna tak się pogmatwała, iż im pełniej i jaśniej można udowodnić Filipowi pogwałcenie traktatu i podejmowanie przygotowań wymierzonych przeciw całej Grecji, tym trudniej doradzić, co należy czynić. Jakaż jest tego przyczyna? Otóż zaborców trzeba poskramiać czynem, a nie słowem. Tymczasem my, mówcy polityczni, z obawy przed waszą niechęcią, po pierwsze, nie udzielamy wam stosownych rad ani nie stawiamy odpowiednich wniosków, lecz wolimy się rozwódzić nad postępkami Filipa i skarżyć się, jakie to wszystko oburzające. Po drugie, wy, którzy tu zasiadacie, jesteście wprawdzie w stanie lepiej niż Filip prawić o sprawiedliwości i oceniać wywody innych dotyczące tych spraw, jednak gdy przychodzi do działania, okazujecie całkowitą bezradność i bezsilność: nie umiecie przeszkodzić Filipowi w urzeczywistnianiu jego obecnych zamierzeń.

Słowniczek pojęć

Filip II - władca Macedonii, ojciec Aleksandra Wielkiego. Reformator armii, polityk i strateg.

Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Filip_II_Macedo%C5%84ski

Macedonia - antyczne państwo, zamieszkiwane przez helleński lud plemienia Dorów. W czasach podbojów Aleksandra Wielkiego Macedonia była najpotężniejszym krajem na świecie. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Staro%C5%BCytna_Macedonia

Demostenes - grecki mówca i polityk, przeciwnik Filipa II Macedońskiego. Więcej: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Demostenes>

Filipiki - mowy Demostenesa przeciwko Filipowi II Macedońskiemu. Obecnie określenie to oznacza ostrą mowę wymierzoną przeciwko komuś lub też ostre wystąpienie oskarżycielskie.

Pytania do źródła:

Pytania do uczniów szkoły średniej

1. Kim byli Macedończycy dla Greków? Jak ich określano? Czy Grecy uważali Macedończyków za część greckiego świata?
2. O co oskarża Filipa autor fragmentu tekstu źródłowego? O co oskarża odbiorców jego mowy?
3. Przeciwko jakiemu krajowi miał działać Filip?
4. W której bitwie Filip II walczył przeciwko Ateńczykom? Jaki był rezultat tej bitwy? Jakie były jej konsekwencje?

Wskazówki:

Należy pamiętać, że Filip II nie był Grekiem, natomiast coraz prężniej działał na północ od Grecji, zajmując kolejne ziemie i podporządkowując sobie kolejne ludy. Jego siła zaczęła niepokoić Greków. Ostatecznie Filip zwyciężył Ateńczyków, Tebańczyków i ich sprzymierzeńców w bitwie, po czym podporządkował sobie prawie cały półwysep peloponeski.

Demostenes starał się w swych mowach przeciwko Filipowi II nakłonić Greków, a szczególnie Ateńczyków, do zbrojenia się i stawienia czoła Macedonii. W swych mowach poruszał wszelkie możliwe tematy, które mogły w jakikolwiek sposób zdyskredytować macedońskiego władcę i nakłonić Greków do walki z nim. Stąd też częste odniesienia do tego, iż Filip łamał traktat, wedle którego Ateny i Macedonia miały pozostać przy swoich granicach, a ponadto miały współpracować przy ściganiu piratów na morzu. Demostenes zarzucał Filipowi, że ten łamie traktat, zajmując kolejne ziemie.

Najważniejsze cezury:

359 - 336 r p.n.e. - panowanie Filipa II Macedońskiego

344-343 r. p.n.e. - druga mowa Demostenesa przeciwko Filipowi II

338 r. p.n.e. - bitwa pod Cheroneą

336 r. p.n.e. - zamordowanie Filipa II

Literatura pomocnicza:

Wolski J., *Historia powszechna. Starożytność*, Warszawa 1979.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Łukasz Wołczyk